

Milieu consultancy
Watermanagement
Ruimtelijke ordening

Notitie Ecologisch onderzoek Laan van Poot te Den Haag

■
Aqua-Terra Nova BV

Zuidweg 79
2671 MP Naaldwijk
telefoon 0174 – 625246
fax 0174 – 629744
www.aquaterranova.nl
■

Datum : 9 augustus 2016
Kenmerk : 214180/AQT302aFF/ML
Versie : definitief
Auteur : ing. M. Langstraat

Inleiding

Onderliggend onderzoek is uitgevoerd vanwege geplande herinrichting van het plangebied aan de Laan van Poot. Het plangebied bestaat uit een aantal gebouwen (waaronder panden van scholen) en een atletiekbaan in een parkachtige omgeving. Het plangebied is gelegen aan het natuurgebied Westduin en nabij de Bosjes van Pex. Deze gebieden behoren tot het beschermde Natura 2000-gebied Westduin & Wapenveld.

In het kader van geplande ruimtelijke ontwikkelingen zal het schoolcomplex Laan van Poot 359-365 gesloopt worden en zal de watergang verlegd worden. De overige school- en sportgebouwen zullen door de gemeente worden verkocht en door derden geschikt gemaakt worden voor een nieuwe gelijksoortige functie. Daarnaast zal een deel van de sportvelden heringericht worden.

Naar aanleiding van het project is een Eco-effects scan in het kader van de Flora- en faunawet uitgevoerd (214180/AQT301aFF/ML d.d. 13 mei 2015). Uit deze Eco-effects scan is gebleken dat de watergang mogelijk deel uitmaakt van leefgebied van de beschermde vissen bittervoorn en kleine modderkruiper en het schoolpand potentieel geschikte verblijfplaatsen biedt aan vleermuizen. De verblijfplaatsen van vleermuizen zijn jaarrond strikt beschermd conform de Flora- en faunawet.

Om de aanwezigheid en het gebruik van het plangebied voor beide soortgroepen aan te tonen is in het voorjaar van 2016 gericht onderzoek uitgevoerd. Dit document betreft een notitie met de tussentijdse resultaten van dit voorjaarsonderzoek. Het vissenonderzoek is afgerond. Het vleermuisonderzoek zal in het najaar van 2016 vervolgd worden.

Werkwijze

De vleermuizeninventarisatie wordt uitgevoerd conform het Vleermuizenprotocol⁽⁶⁾. In het protocol is de minimale onderzoeksinspanning aangegeven. Afwijkingen van het vleermuisprotocol en soortenstandaards worden onderbouwd bij de resultaten.

De inventarisaties worden uitgevoerd door twee ervaren veldwerkers met batdetector (Pettersson D240x) en opnameapparatuur. Tijdens de inventarisaties worden waarnemingen (soort, tijdstip, locatie, gedrag etc.) en de weersomstandigheden genoteerd en worden geluidsopnamen van vleermuizen gemaakt. Geluidsopnamen worden met Batsound geanalyseerd. De resultaten van de inventarisaties worden weergegeven op kaarten. Aan de hand van de resultaten wordt de functionaliteit van het projectgebied voor beschermde soorten beschreven en zo nodig met foto's verduidelijkt.

Omdat de activiteit van vleermuizen afhankelijk is van de weersomstandigheden en vleermuizen regelmatig verhuizen tussen verschillende verblijfplekken, is het noodzakelijk meerdere malen bij gunstige weersomstandigheden te inventariseren. Gunstige weersomstandigheden zijn nachten met een temperatuur van >10°C en zonder harde wind of regen.

Voor voorjaarsonderzoek zijn in totaal 2 bezoeken gebracht aan het plangebied. 1 in de vroege ochtend en 1 in de avond. In onderstaande tabel de data en omstandigheden.

Data	Tijden	Weersomstandigheden	Onderzoekers
6 juni 2016	22:00-01:00 uur	onbewolkt, 18°C, 2Bft, droog	M. Langstraat & J. Marchal
5 juli 2016	03:30: 05:00 uur	bewolkt, 15°C, 3 Bft, droog	M. Langstraat & J. Marchal

Op 5 juli 2016 is de watergang steekproefsgewijs onderzocht op de aanwezigheid van (beschermde) vissen. Het onderzoek is uitgevoerd conform RAVON standaarden. Hierbij is extra aandacht besteed aan de oevers met begroeiing. De bittervoorn leeft in symbiose met de zwanenmossel. Aanwezigheid van deze mossel is een indicatie voor de aanwezigheid van voortplantingswateren van de bittervoorn. Daarom is er tijdens het veldonderzoek tevens gelet op de aanwezigheid van de zwanenmossel. Het veldbezoek is uitgevoerd bij gunstige weersomstandigheden (17°C, bewolkt, 3Bft).

Resultaten voorjaar 2016

6 juni 2016

Tijdens het veldbezoek in de avond van 6 juni 2016 zijn met name foeragerende en enkele overvliegende vleermuizen waargenomen. Tijdens het onderzoek heeft 1 ecooloog zich geconcentreerd op het te slopen pand schoolcomplex Laan van Poot 359-365 (Haagse Hogeschool) terwijl de andere ecooloog de watergang, overige panden en de atletiekbaan onderzocht heeft op hun functie voor vleermuizen.

De eerste foeragerende dieren zijn waargenomen rond 22:20 uur. Dit betroffen dieren ter hoogte van de gymzaal van de Haagse Hogeschool en de ingang van het sportcomplex Laan van Poot.

Gedurende de avond zijn verspreid over het plangebied meerdere overvliegende en foeragerende gewone dwergvleermuizen waargenomen. De dieren maakten gebruik van de beschutting van bomen en bebouwing om te jagen. Verblijfplaatsen van gewone dwergvleermuizen zijn niet gevonden.

Bij de start van het onderzoek (vanaf 22:00 uur tot omstreeks 22:30 uur) is een grote groep gierzwaluwen van circa 15 dieren waargenomen boven de westzijde van het plangebied. Vanaf 22:30 uur verplaatste de groep gierzwaluwen zich naar de naastgelegen woonwijk, ten zuidwesten van het plangebied. Er bevinden zich in deze woonwijk (buiten de begrenzing van het plangebied) met zekerheid verblijfplaatsen van de gierzwaluw. Verblijfplaatsen van de gierzwaluw zijn jaarrond beschermd conform de Europese Vogelrichtlijn en Tabel 3 van de Flora- en faunawet.

5 juli 2016

Tijdens het veldbezoek in de ochtend van 5 juli 2016 zijn, net als op 6 juni, met name foeragerende en enkele overvliegende dieren waargenomen. Tijdens het onderzoek heeft 1 ecooloog zich geconcentreerd op het te slopen pand schoolcomplex Laan van Poot 359-365 (Haagse Hogeschool) terwijl de andere ecooloog de watergang, overige panden en de atletiekbaan onderzocht heeft op hun functie voor vleermuizen.

Gedurende de avond zijn verspreid over het plangebied meerdere overvliegende en foeragerende gewone dwergvleermuizen waargenomen. Opvallend was dat met name de bomerij direct naast de 400 meter wedstrijd baan op het sportveld intensief gebruikt werd door de vleermuizen. Langs deze bomerij waren continu circa 4 foeragerende dieren aanwezig.

Rond invliegtijd hebben de ecologen ieder aan een zijde van de het schoolcomplex Laan van Poot 359-365 gepost om invliegende dieren te kunnen signaleren. Deze zijn niet waargenomen. De foeragerende dieren zijn vermoedelijk allen afkomstig uit de omliggende woonwijk.

Tijdens het onderzoek is de roep van een bosuil gehoord aan de westzijde van het plangebied. In de bomen op het sportveld zijn geen geschikte nesten waargenomen, noch zijn er waarnemingen gedaan van de bosuil binnen de begrenzing van het plangebied. Het dier verblijft waarschijnlijk in de omgeving van het plangebied.

Op 5 juli zijn tevens de watergangen steekproefsgewijs onderzocht op de aanwezigheid van beschermde vissoorten. Tijdens het veldbezoek zijn alleen enkele kleine blankvoortjes gevangen (grote circa 5 cm). De gehele watergang is geïnspecteerd op aanwezigheid van de zwanenmossel. Deze zijn niet aangetroffen.

Tijdens de onderzoeken is expliciet gelet op kikker- of paddenkoren in de watergang welke duiden op voortplantingswateren. Deze zijn niet aangetroffen.

Conclusies voorjaaronderzoek

Het voorjaaronderzoek naar vleermuizen is afgerond. Uit het onderzoek is gebleken dat in het plangebied geen zomer- of kraamverblijfplaatsen aanwezig zijn van vleermuizen. In de omgeving van het plangebied zijn wel foeragerende (jagende) en overvliegende dieren waargenomen. De aangetroffen dieren betreffen allen gebouwbewonende gewone dwergvleermuizen. Er zijn geen andere vleermuissoorten waargenomen. De aangetroffen dieren waren met name aanwezig boven de bomen bij de ingang van het sportcomplex, langs de bomenrij midden op het sportcomplex en de bomenrij aan de westzijde van het plangebied.

Uit het visonderzoek is gebleken dat in de watergang geen beschermde vissoorten aanwezig zijn. Tijdens het onderzoek is gelet op de aanwezigheid van (beschermde) amfibieën en voortplantingswateren van amfibieën. Tijdens de onderzoeken zijn geen koren gehoord of dieren aangetroffen. Het voorkomen van voortplantingswateren van amfibieën kan worden uitgesloten.

Vervolgstappen en ontheffing

Omdat vleermuizen in het najaar en in de winter verhuizen naar andere (jaarlijkse) verblijfplaatsen kunnen we de aanwezigheid van verblijfplaatsen nog niet helemaal uitsluiten. Dit zal blijken uit de onderzoeken in het najaar van 2016. Deze rondes starten vanaf 15 augustus en moeten uiterlijk 1 oktober worden afgerond.

Indien najaar- of winterverblijfplaatsen aangetroffen worden is ontheffing in het kader van artikel 75c van de Flora- en faunawet noodzakelijk. Om ontheffing te verkrijgen dient een volledig onderzoek uitgevoerd te zijn, te worden aangetoond dat door de werkzaamheden de gunstige staat van instandhouding van de soort niet in het geding komt en dienen mitigerende maatregelen genomen te worden.

Op basis van het voorjaaronderzoek, de verspreiding van vleermuizen in Den Haag en waarnemingen in en nabij het projectgebied is er geen reden om aan te nemen dat door de geplande werkzaamheden de gunstige staat van instandhouding van de betreffende vleermuissoorten in het geding komt. In de omgeving zijn ruim voldoende geschikte alternatieve verblijfplaatsen en leefgebieden aanwezig en door, indien nodig, mitigerende maatregelen te nemen bij de uitvoering van de werkzaamheden kan verstoring van individuen en verlies van eventuele verblijfplaatsen voorkomen worden.

Op basis van het voorjaaronderzoek, omgevingskenmerken en de verspreiding van de aangetroffen vleermuizen in Den Haag is er geen reden om aan te nemen dat, indien nodig, ontheffing voor verstoring van vleermuizen en/of hun leefomgeving in het kader van artikel 75c van de Flora- en faunawet afgewezen zou worden. Een eventuele ontheffingsaanvraag is mogelijk na afronding van het onderzoek.

Aqua-Terra Nova BV

Ing. M. Langstraat
Deskundige ecologie

